

Ramses Peters

HET VALKHOF IN NIJMEGEN

Op het terras grenzend aan de elfde-eeuwse Nicolaaskapel op het Valkhof is één van de mooiste uitzichten van Nijmegen te bewonderen. Leunend op de balustrade kun je omzoomd door een groen kader van bomen, de bekende boogbrug de Waal over zien gaan. Neem je een paar passen terug, dan is op de balustrade te lezen dat eeuwen eerder ook al iemand het water overkeek:

leider van de Bataven, één van onze dapperste voorvaderen, die het in 69 na Chr. aandurfde de Romeinse bezetter te tarten. Sowieso is het Valkhof een plaats waar de geschiedenis haast nog te ruiken is. Karel de Grote liet hier een palts bouwen, Nijmegen was één van de belangrijkste plaatsen in zijn uitgestrekte rijk. En dan de serene Nicolaaskapel, wellicht gebouwd in opdracht van keizerin Theophano en waar

sinds de elfde eeuw, en nog steeds, huwelijken worden gesloten. Wie in de afgelopen jaren Nijmegen heeft bezocht kan zich waarschijnlijk ook wel de Donjon herinneren, een kopie in steigers van de toren die in 1155 in opdracht van de Rooms-Duitse keizer Frederik Barbarossa werd voltooid. Niet gezien? Niet

getreurd! Er zijn op dit moment, we spreken in het jaar 2008, serieuze plannen om het Valkhof nog meer historisch cachet te geven.

En zo wordt een plaats die belangrijk is geworden vanwege de geschiedenis ingezet om geschiedenis weer belangrijk te maken. De Nijmegenaren hebben in een referendum gesproken: zij willen het Valkhof haar middeleeuwse allure teruggeven door de Donjon te herbouwen.

De vraag is natuurlijk of dat

allemaal wel zo historisch verantwoord is: het is niet bekend hoe de toren er precies heeft uitgezien, de bouw ervan zal schade berokkenen aan historische fundamenteën op het Valkhof en het bestemmingsplan om er winkels en een hotel in te vestigen strookt ook niet volledig met de historische functie. En nu we toch bezig zijn: vanaf het moment dat Nijmegen in de zeventiende eeuw onder protestants bestuur kwam tot aan 1978 is de Nicolaaskapel gebruikt als keuken, opslagplaats en schuur voor gereedschap voor het parkonderhoud, maar getrouwd is er niet. Verder zijn historici het er wel over eens dat de Bataaf Claudius Civilis moeilijk gezien kan worden als een rechtstreekse voorvader van de Nederlanders. Een *invention of tradition* van zeventiende-eeuwse vaderlanders als Hugo de Groot en Constantijn Huygens, die hiermee de historie van de Republiek een antiek karakter wilden geven. Bovenstaande dichtregels zijn dan ook van Huygens en niet van een klassieke auteur. Zo zien we op het Valkhof niet zozeer geschiedenis, maar meer historiografie: iedere tijd schrijft zijn eigen geschiedenis. Een historische desillusie? Ach, op de andere balustrade bij de Nicolaaskapel is te lezen:

QUEM DABIS HAEC POSSIT
QUI DARE CUNCTA LOCUM?

Ofwel: *Weet ge mij een plaats te noemen, die op zoo veel schoons kan roemen?*

En dat zal wel altijd zo geweest zijn..

HIC STETIT HIC FRENDENS
AQUILAS HIC LUMINE
TORVO
CLAUDIUS ULTRICES VIDIT
ADESSE MANUS.

Vrij vertaald: *Hier stond Claudius en zag hij knarsetandend met grimmige blik de adelaars en de wrekende troepen naderen.*

Een prachtige beeldende lieu de memoire: hier heeft hij gestaan, Claudius Civilis, beter bekend als Julius Civilis, de roemruchte